

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΡΑΦΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Καλλιγράφου Αγγελική

1. Ο Κωνσταντίνος Αλεξόπουλος, όταν εκτελεστήκε, ήταν μαθητής Γυμνασίου, στην ίδια ηλικία περίπου με σας. "Επικοινωνήστε" μαζί του γραφοντάς του μια επιστολή...

Ένα από τα επτά παιδιά του Γιώργη Αλεξόπουλου από τον Φλάμπορα και της Θεώνης Μπαλιζούκου από τα Σουδενά. Ο πατέρας του, που διατηρούσε μπακάλικο,

πηριόξε ένας από τους 13 διασωθέντες Καλαβρυτινούς.

Γεννήθηκε το 1929 στα Καλάβρυτα. Το Δεκέμβρη του '43 φοιτούσε στην Τετάρτη τάξη του οκτατάξιου Γυμνασίου Καλαβρύτων.

[...] Διακρινόταν για την ωριμότητά του και για τις κοινωνικές και πολιτικές του απόψεις. Αρνήθηκε να ενταχθεί στην Ε.Ο.Ν. με κίνδυνο να αποβληθεί από το σχολείο.

[...] Ένα παιδί ψηλό, με σονφρωμένα φρύδια, με ωραίο μπόι, ευχάριστο και κοινωνικό. Την ημέρα της εκτέλεσης παρουσάστηκε με ωραίο μακρύ παλτό, επίσημα, προφανώς για να δείξει τη λεβεντιά του.

Τον δόθηκε η ενκαιρία δυο φορές να αποφύγει το θάνατο. Η πρώτη, όταν ο πατέρας του τον ζήτησε να τον ακολουθήσει στα Σουδενά. Η δεύτερη από Γερμανό αξιωματικό που επισκέφτηκε το σπίτι τους και έμμεσα τους προειδοποίησε γι' αυτό που επρόκειτο να συμβεί. Μα αυτός και στις δυο περιπτώσεις απάντησε: "Θα κάτσω να δω το τέλος της ιστορίας". Κι έκασε και την είδε να γράφεται με κόκκινα γράμματα!

Όταν ανηφόριζαν το μονοπάτι για το λόφο του Καπή, έλεγε στον πατέρα του και το θείο του ότι τους πηγαίνουν για να τους εκτελέσουν και τους συμβούλευε, κατά την ώρα των περβολισμών, να πεσουν αμέσως κάτω. Αυτοί δεν έδιναν σημασία στα λόγια του, γιατί πίστευαν ότι οδηγούνταν στην ομηρία ή σε καταναγκαστικά έργα.

Η κενρα-Θεώνη, η τραγική μάνα, εκεί πάνω στο χωράφι του Καπή, τον έβγαλε το παλτό και έραψε δυο παντελονάκια για τα δυο άλλα μικρά αγόρια της και ένα παλτοδάκι για τη μικρή της κόρη, τη Διαμαντούλα. Τον έβγαλε και τα παπούτσια, για να ποδέσει τον πηγωμένο άντρα της. Κι από τότε κάθε χρόνο, μέχρι τα βαθιά της γεράματα, αγόραζε ένα ζευγάρι παπούτσια και τα χάριζε σε φτωχά παιδιά σε ανάμνηση του αδικοχαμένου γιου της...»

Από το βιβλίο του Χρίστου Φωτεινόπουλου
«Το σχολείο στο εκτελεστικό απόσπασμα»

Λιουβρή Θάλασα - Γ₃ - 3^ο Γ/ΕΙΟ ΜΑΤΡΩΝ

Αγαπητέ Κωνσταντίνε,

Είμαι ένα κορίτσι 15 ετών και γράφω σ'αυτόν την επιστολή για να 'επισημάνω' μαζί σου, γέρο από τις αυριές και τους προβάλλον-
τικούς που μου προσάθεσε η ιστορία σου.

Εάν το Δεκεμβριο του 1943 είχες επιμεταλλώσει τις ευκαιρίες που σου παρουσιάστηκαν, και είχες αποφύγει το θάνατο, θα ήσουν σήμερα 84 ετών. Ένας παππούς που θα είχε πια τα εμπειρίες μιας ολόκληρης ζωής, ένας παππούς που θα ευτυχούσε με τα παιδιά και τα εγγόνια του, και θα τους μετέδιδε τη σοφία και την πέρα του.

Εσύ όμως συνειδητά αποφάσισες στην ηλικία των 14, στη δύη μας δηλαδή ηλικία, να παρευτείς προς το θάνατο επιλέγοντας την περιφάνια και την αξιοπρέπεια από το φόβο και την ταπείνωση.

Έγινες ηθροστό από το ευτελειτικό απόσπασμα όρθιος ώριμος και συνειδησιοποιημένος αποδελουώντος πως το ελευθερο φρόνημα η ανεξαρτητο φυλή και η αγαστη προς την πατρίδα δεν έχουν ηλικία. Έγινες φωτεινό παράδειγμα για όλους και μας διδάσχεις με τη γενναία σου στάση να έχουμε αρχή και αξίες που δε δέχονται διαπραχματούση αλλά χρεάζεται να τις υποστηρίζουμε με υόθε τιμής.

Νιώθουμε περήφανοι που ένας συναγνήτως μας στάθηκε περήφανος ηθροστό στους κατακτητές και φερθηκε σαν ένας ώριμος άντρας που απέδειξε εηφότητα την αγαστη του για την Ελλάδα.

Το ίδιο περήφανο θα ευιωσε και η υυρία Θεωρη που εινε το παιδι της να οθνε από τις σφαίρες των Γερμανων υροτώντας όμως ελευθερο το φρόνημά του και αποτε-
λωτοιας ζωητανό παράδειγμα για τις εποχενες γενιές.

Και σήμερα, 10 χρόνια μετά τη θυσία σου, ο τόπος μας

Αγαπητέ συμμαθητή,

Και αρχικά θα ήταν ίσως περσιτό να αναφερθεί στο δέος και το θαυμαστό που "γεννά" - όχι μόνο σ'έξοχα και σε κάθε άνθρωπο- η πληροφόρηση που αφορά τη σύντομη και αξιοχαρή ζωή σου.

Μπορεί στα φάτια του αναγνώστη να φαντάζεις στην αρχή ως ένα ανόητο, όλομο, κοινωτικό και χαρισματούχο παιδί, αλλά παρόλα αυτά τα χαρακτηριστικά σου είναι τελικά ένα ιδιαίτερο και αξιοσημείωτο άτομο. Παρά την ανόητη της εμφάνισης και τα κοινωτικά σου περιβάλλοντα, η θυσία σου θα γίνει για πάντα στην ιστορία σου πράξη γενναιοσύνης και αυταπάρνησης, αφού παρά τις ευκαιρίες για ζωή που σου δίδθηκαν επέλεξε ανεξάντητα τον ένδοξο θάνατο.

Εύφημα, δόκιμα, με τα παραπάνω, τα και με τα αντικειμενικά γεγονότα, οι πράξεις σου σε καθιστούν ένα σύγχρονο Έλληνα πολέμιό, όχι τόσο προς το πολέμιο σ.ι.χ.εί, τα προς τα ηθικά και πνευματικά σου

γυμνάσια.

Τυχεροί ήταν εκείνοι που πρόλαβαν να σε γυμνάσουν. Αν και σε σε ξέρω τόσο καλά όσο πιστεύω, θεωρώ πως ως έφηβο άτομο είχες και επί όνειρα, αξίες και ιδέες, καθετί και την τάση να αλλάξεις τα κόττα σου το καλύτερο. Δυστυχώς όμως, πριν και πρόλαβες να πραγματοποιήσεις καμία από αυτά, κάποιος εισέβαλλαν στη ζωή σου, φράζοντας σου την εκκελευρία και τις πράξεις. Όσοσο, αυτό που τελικά καταφέρνεις (και για το οποίο θάρσασαι και τιφάσαι σήμερα) είναι ισάξιο και ελπίο όσο και αυτά που ενδέχεται να έμειναν αν γαύσες.

Πολλά θα ήθελα να σε γυμνάσω, να βραίβε κοινά ανάμεσα σου και να λαιραναίβε ιδέες, παραπάνω και όνειρα ή στόχους, με σκοπό την εξέλιξη σου σύγχρονα κόττα. Είπα σύγχρονη πως θα χάσει πολλά να παύσει, να δυστυχώς σε σου επιπράτμει ποτέ κάτι τέτοιο...

Αντίο φίλε μου,

Μαριέλα Ελευθέρια

3^ο Γ/ο Παιρτών - Γ₃'

3^ο Γ/οιο Πατρών
Σαγγαρίου Αμαλία - 3

Αγαπητέ, Κυριοτάτη

Αρχικά θα ήθελα να σου πω πως η θυσία σου
έκανε για την πατρίδα σου είναι σπουδαία πράγμα
από όλους τους ανθρώπους και μετά από αυτή φαί-
νεται η γεναιότητα σου και η αγότητα σου είχε
προς τον τόπο σου. Για αυτό και εκείνη τη μέρα
τιμούμε ~~αυτή~~ τη μνήμη τη δική σου και ^{τη λυκή} σου
ακόμα εκτελέστηκαν ηρωικά τότε.

Επίσης και η μητέρα σου έχει ένα δικό της
τρόπο να σε θυμάται. Από τότε 1.00 χρόνια μέχρι τα
Βαλκιά της γεννημένα αγοράτε ένα τεύχαρι ναυαγία
και τα κλείτε σε γυαλί παρτίδα.

Από την άλλη αν εκείνη τη μέρα δεν πέθαινες
τότε θα μπορούσες να συνεχίσεις τη λυή σου, να
τελειώσεις το σχολείο και να ακολουθήσεις το επι-
χείρημα που σου αρέσει. Και θα είχες την ευκαιρία
να ήσους ~~να~~ στη λυή σου ηλικία που οι
στειν είναι η ωραιότερη κατά τη διάρκεια ^{της} λυής το
ανθρώπου. Θα ήσαν γανά μαζί με την οικογένεια να
κατέβη θα ήσαν σε θέση να δεις και να νιώσεις τη
χαρά από την ανελευθέρωση της Ελλάδας και να ήσους

ελληνικό

πλέον σε ένα κόσμο ^Α χωρίς πείνα, φτώχεια και ταλαιπώριες.

Κατά τη γνώμη η πράξη σου αυτή δείχνει το θάρρος που σε κατείχε, την αποφασιστικότητα σου, την ωριμότητα που είχες, την αγάπη σου για τη πατρίδα σου αλλά και την απόφαση σου να μείνεις σταθερός σε αυτά που πιστεύεις χωρίς να επηρεαστείς. Λίγα παιδιά στην ηλικία σου και ίσως και κανένα θα τόλμαισε να κάνει κάτι τέτοιο, για αυτό το λόγο θεωρείσαι και παράδειγμα γενναιότητας και ανδρείας.

Λοορδη Θάγρια-Γ3 - 3^ο π/μο

✓ Διαβάστε την ταμπέλα που υπάρχει στην κλειστή κεντρική πόρτα του Μουσείου. Καταγράψτε τα συναισθήματα/σκέψεις που νομίζετε ότι θα ένιωθαν/έκαναν οι άνθρωποι που πέρασαν αυτή την πόρτα (άνδρες, γυναίκες, έφηβοι, νέοι, ηλικιωμένοι και παιδιά) στις 13 Δεκεμβρίου 1943.

Στις 13.12.1943 οι Γερμανοί αναγκάσαν όλους τους κατοίκους των Καλαβρύτων να αφήσουν τα σπίτια τους και να συγκεντρωθούν στο σχολείο παίρνοντας μαζί τους φαγητό μιας ημέρας και για ναυτερίτα. Περιώχοντας την πόρτα του σχολείου σίγουρα πολλές σκέψεις θα περνούσαν από το μυαλό τους. Θα σκέφτονταν τους λόγους αυτής της αναγκαστικής αποχώρησης από τα σπίτια τους και θα προβληματίζονταν για τις προθέσεις των Γερμανών. Ερωτήματα όπως 'γιατί μας κλείνουν στο σχολείο;' «γιατί μας αναγκάζουν να εγκαταλείψουμε τον τόπο μας;», «γιατί δε μας αφήνουν να πάμε;» τους βασανίζαν και τους ταλαιπωρούσαν. Η σκέψη πως οι καταπιεστές μπορεί να τους σκοτώσουν, πως μπορεί να λεηλατήσουν τις περιουσίες τους, ή αιχμή και να καταστρέψουν το χωριό τους ήταν σίγουρα από τις πλέον κυριότερες. Ξυφώνονταν επίσης, πόσο αδύναμοι ήταν απέναντι στους απάνθρωπους φασίστες και πόσο ανίκανοι ευχέτη τη στιγμή να ορίσουν νόμοι τους τις ζωές τους.

Όταν γοηδιστά, οι Γερμανοί αποφάσισαν τους άντρες που ήταν πάνω από 14 ετών οι σκέψεις αυτών που έμεναν θα ήταν αμογή και απαισιόδοξες, στην προσπάθεια τους να καταλάβουν το στέδιο και τις προθέσεις των καταπιεστών.

Θα ένιωθαν σίγουρα αγωνία και φόβο υπαιτιότητας στο σχολείο, αφού δεν ήξεραν τι ακριβώς τους περιμένει. Πολλοί θα ήταν φτώχει σε σχέση απόγνωσης και απελπισίας, όταν συνεδηματοποιούσαν ότι δε θα έλθουν πια επαφή με αυτά που θα συνέβαιναν στο χωριό και ότι δε θα μπορούσαν να κάνουν τίποτα για να τα αποτρέψουν. Κάποιοι ψυχραιμότεροι θα ένιωθαν υπεύθυ οι και για τους υπόλοιπους και θα

προσπαθούσαν να τους καθουκιάσουν και να τους ηρεμήσουν
Όταν χωριστούν από τους ^{οι γυναίκες} άντρες, θα ένωθούν ακόμη
μεγαλύτερη αγχώια και αγχώια, αν θα τους ζουαδούν, ενώ όλη
αυτή η αβεβαιότητα και η αναστάζα θα τους προκαλέσει
πανικό και απέραντη θλίψη.

Τα παιδιά θα ένωθούν σίγουρα ζουασιωμένοι και θα παρανο-
λουθούσαν τα ζεζουατά κουαδωμένα, η ζεζουαταίς α θα ηρεμή-
να ναυαυαυ, και που να στουαρούν για βοήθεια.

Οι γυναίκες θα έσφιγγαν την ψυχή τους και θα συζουατούσαν
τα δαυατα τους, ενώ μέσα τους θα ζεζουαδίζε η αγχώια και
ο πουος για όσα συυεβαιυαυαυ, και για όσα επφύυετα να
συυεβούν.

Όλοι, σίγουρα, ένωθούν θυμό και ορρά για την αυθαυρεσία
και τον αυταρκίωμό των ζεζουαυαυαυ, και υίος για το ναζίωμό
που τους αυτυζετωαυαυε με τόσο απανθρωπο τρόπο. Πορρά
όυως ένωθούν και το ηρεός να σταδούν όρραια απέναντε στον
εζθρό υρατωαυαυαυαυ ελευθέρη τουαακίωαυαυαυ τς ψυαές τους, και
περιυένοντα με αφίωπρέπεια όρα θα αυολουθούσαν.

✓ Διαβάστε την ταμπέλα που υπάρχει στην κλειστή κεντρική πόρτα του Μουσείου. Καταγράψτε τα συναισθήματα/σκέψεις που νομίζετε ότι θα ενιωθαν/έκαναν οι άνθρωποι που πέρασαν αυτή την πόρτα (άνδρες, γυναίκες, έφηβοι, νέοι, ηλικιωμένοι και παιδιά) στις 13 Δεκεμβρίου 1943.

Οι άνθρωποι που πέρασαν αυτή την πόρτα θα ένιωθαν λύπη που αφήνουν πίσω δίκους τους ανθρώπους, φόβο για το τι θα συναντούσαν και τι θα γινόταν μετά από αυτή τη πόρτα. Επίσης εκτός από τον πόνο νιώθουν και θυμό γιατί χωρίς να φταίνε θα πεθάνουν και δε θα μπορούν να ήσουν και να συνεχίσουν τη ζωή τους. Προφανώς θα έκαναν κάποιες τελευταίες σκέψεις βλέποντας την υπόλοιπη ζωή τους να περνάει μπροστά από τα πόδια των παιδιών χάνοντας τους γονείς τους νιώθοντας απελπισία για το πως θα συνεχίσουν μόνοι τους ξέροντας πως δε θα έχουν κάποιον να τους φροντίζει και να τους προστατεύει.

Αμαλία Σακελλαρίου - Γ₃' - 3^η Γ_Ε Γ_Ε ΠΑΤΡΩ

2. Συγκρίνετε τη ζωή των Καλαβρυτινών πριν τον πόλεμο με τη ζωή τους μετά την 13η Δεκεμβρίου 1943. Τι νομίζετε ότι άλλαξε; Κάντε ένα κατάλογο με τα σπουδαιότερα προβλήματα που πιστεύετε ότι αντιμετώπισαν μετά το Ολοκαύτωμα.

«... ήρθαμε εδώ πάνω, δεν ήβραμε τίποτα ούτε ντέτζερη ούτε καπάκι που λέει τίποτα τίποτα ούτε ρούχα ούτε τίποτα νηστικά ήσαντε τι να φάνε δεν είχαν τίποτα, κάναν τρεις ημέρες νηστικά ... ένας θεός ξέρει πώς ζήσαμε...» Μαρτυρία Ελένης Τσαβαλά (φυλλάδιο Δ.Μ.Κ.Ο.)

Η ζωή των Καλαβρυτινών ήταν για αυτήν ζωή σε μια κοινότητα. Τα παιδιά πήγαιναν σχολείο, το κύριο εισόδημα προερχόταν από τις αγροτικές και κτηνοτροφικές δουλειές. Η ζωή κυλούσε ήρεμα. Όταν όμως οι Γερμανοί ήρθαν στα Καλάβρυτα τα πράγματα δυσώλεπταν. Αφού πήραν τις βοδιές, και τα αγελάκια κατέβρασαν τα ζωντανά, και φέρωσαν και τα πήραν. Ως αντίκριμα για τον κατακρούρητο γερμανών οδήγησαν όλων τον αντρικό πληθυσμό από 14 ετών και επάνω στο Άβρο τον Κρήνη και τα γυναικόπαιδα τα έβαλαν στο σχολείο. Αφού επέλεξαν τον αντρικό πληθυσμό έβαλαν φωτιά σε όλα τα κτήρια καθώς και στο σχολείο. Αφού κατάφεραν να αποδράσουν οι γυναίκες πήγαν να βρουν τους άντρες και τα παιδιά τους. Ο αποδρούμενος ήταν δραματικός. 498 νεκροί 13 επιήκοντες. Αφού χωρίς άντρες, βλίτια, φαγητό οι Καλαβρυτινοί έβαλαν μεγάλη υπομονή για να έρθει η βοήθεια. Ήταν δεισιμότροχοι και δεν είχαν τίποτα για να ξεβραδούν καθώς τα μικρά παιδιά λιμοκτονούσαν. Όπως βλέπουμε και από την Μαρτυρία της

Ελένης Τσαλατά δεν είχαν τιποτα. Δεν είχαν
φαίνε για 3 εβδομάδες μέρες και ήταν γόνες, ανώμαλε
γυναίκες καθώς για να βρουν τροφή και ενδύματα
έπρεπε να αλεμίσουν πίσω τα παιδιά τους που δεν
ήξεραν στο γυρισμό αν θα τα βρουν ζωντανά. Έτσι
δοκίμούν παρέμειναν στα Κατάβραχα έως στον ερπε
βοήθεια.

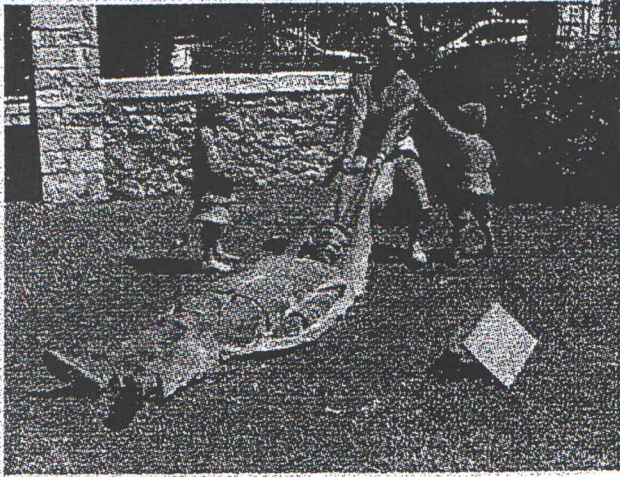
■ Στην τελευταία αίθουσα του Μουσείου ολόγυρα στους τοίχους εικονίζονται οι νεκροί και αναγράφονται τα ονόματά τους, ενώ η ναζιστική σημαία βρίσκεται ξαπλωμένη στο κέντρο. Μπορείτε να εξηγήσετε το συμβολισμό αυτής της «σκηνοθεσίας»;

Τελευταία αίθουσα του Μουσείου των Καλαβρυτινών είναι η αίθουσα που φιλοξενεί το πιο δραματικό περιεχόμενο του μουσείου της δεκάτης τρίτης Δεκεμβρίου του 1943. Στους τοίχους ολόγυρα εικονίζονται νεκροί ήρωες και αναγράφονται τα ονόματά τους. Στο κέντρο της ίδιας αίθουσας, στο πάτωμα χέσα σε δωμάτιο "τάφο", υπάρχει η ναζιστική σημαία και επάνω της αιχμώδης κώμα.

Η σκηνοθεσία αυτή έγινε για να κατανοήσει ο επισκέπτης το μέγεθος της τραγωδίας και την θηριωδία των Ναζί, να συγκινηθεί και να συνειδητοποιήσει ότι οι άνθρωποι που έχασαν τη ζωή τους είχαν ταυτότητα, πρόσωπο, όνομα. Ο συμβολισμός αυτής της σκηνοθεσίας είναι διαχρονικός και δίνει το εξής μήνυμα: Μπορεί ο ναζισμός να καταφέρει να σπαστεί τα σώματα αθώων ανθρώπων των Καλαβρυτινών, όχι όμως τις ψυχές τους. Όλοι τους είναι ήρωες και θα μείνουν για πάντα ζωντανοί στην ιστορία και στην κληρονομιά μας. Ενώ ο ναζισμός θάφτηκε υστιοκέντρωτά και μεταφορικά και δεν μπορεί να αναγεννηθεί στις ψυχές και τις καρδιές ευέμνων που ζωοποιούν ιστορία. Επίσης συμβολίζει την ηθική ανδραγαθία των ηρώων, το μεγαλείο της ελληνικής ψυχής που αντιστάθηκε γενναία, δεν υποτάχθηκε και αναγεννήθηκε από τις στάχτες και την πτώση του ναζισμού, που αναταράχθηκε τον κόσμο και που δεν κατάφερε να φωνάξει στους δρόμους της Ευρώπης, γιατί δεν ηρέσθηκε την ατομική και πυρηνική τους ελευθερία.

Αχιλλέας Αγγελικόπουλος - Γ3 - 3^ο ΓΥΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

... Στο προαύλιο του Μουσείου βρίσκεται μια «πέτρινη οικογένεια». Συναντήστε την, φωτογραφηθείτε μαζί της και διηγηθείτε την ιστορία της.

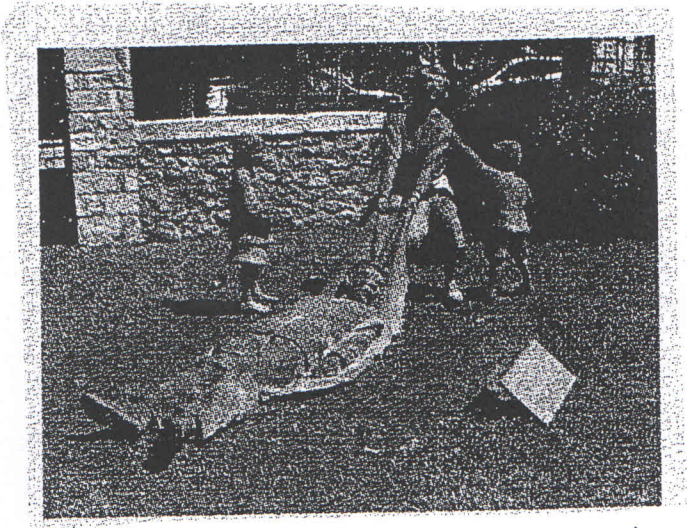
Η εικόνα απεικονίζει μια γυναίκα, η οποία μαζί με τα παιδιά της προσπαθεί να μεταφέρει τον σκοτωμένο άντρα της στον τόπο ταφής του κουβαλάει με μία κουβέρτα αφού όπως φαίνεται ήταν ματωμένος. Στα πρόσωπα της γυναίκας και των παιδιών μπορεί να διακρίνω τη λύπη καθώς και τα δάκρυα που τρέχουν.

Εκείνη την εποχή σχεδόν όλοι οι άντρες είχαν εκτελεστεί. Έτσι κάθε γυναίκα κουβαλούσε τον άντρα της, μόνη ή με τη βοήθεια άλλων γυναικών, για να τον θάψει σε ένα συγκεκριμένο σημείο. Όπως βλέπουμε στην εικόνα αυτή η γυναίκα είχε "χάσει" τον άντρα της και ήταν μόνη με τα δύο μικρά παιδιά της.

Από τα πρόσωπα τους βλέπω ότι ήταν σοκαρισμένοι από τα γεγονότα που είχαν συμβεί και ότι ήταν σοκαρισμένοι από το θάνατο του άντρα, ο οποίος είχε αφήσει ένα μεγάλο βέρος στην οικογένειά του.

Πιστεύω πως ήταν μια μοδλή υπαίτη και ήσυχη οικογένεια, η οποία περνούσε το χρόνο της δημιουργικά. Τα παιδιά ήταν καλοί μαθητές η γυναίκα ήταν νοικοκυρά και ο άντρας ξυδαργός. Καθώς κάδονταν ηρεμία στο σπίτι τους πήλιναν μέσα οι Γερμανοί και τους ανάγκωσαν να τους γιορταζήσουν. Νομίζω πως ο άντρας αρνήθηκε λέγοντας κάποια επιπλέον λόγια γεγονός το οποίο άρρωσε τους Γερμανούς που τον σκότωσαν ώστε να περάσουμε στη φωτογραφία που η γυναίκα σέρνει τον άντρα της στα να τον θάψει.

... Στο προαύλιο του Μουσείου βρίσκεται μια «πέτρινη οικογένεια».
Συναντήστε την, φωτογραφηθείτε μαζί της και διηγηθείτε την ιστορία
της.

Η εικόνα συμβολίζει την πανευρωπαϊκή αποξένωση των γυναικών για τους
αδικοκαμένους άνδρες τους. Μέσα από αυτή την εικόνα έχω την αίσθηση πως
τα αγάλματα διηγούνται την αδνήρη, σε νευραστικό και σωματικό επίπεδο, ιστορία
τους.

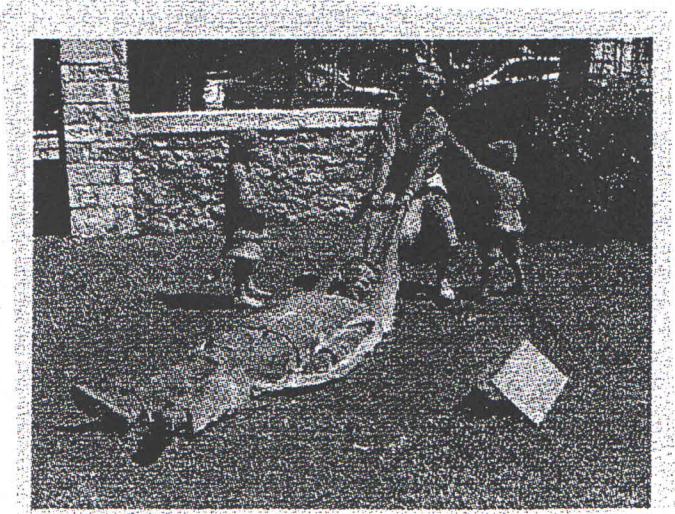
Όλα ξεκινούν όταν οι Γερμανοί αποφασίζουν να υαλέσουν όλους τους υασιώτους των
Υαλαβρύτων, να συγκεντρωθούν στο προαύλιο του σχολείου (επιτός από τα μικρά αγόρια),
με σκοπό την ευτέλεση. Παρόμοια, η γυναίκα της φωτογραφίας, μαζί με τα υπόλοιπα γυναίκοπαίδια
αδηγούνται στο υπόγειο, όπου εγκλωβίζονται. Έπει, οι Γερμανοί βάζαν φωτιά και ~~α~~ την γυναίκα
με το μικρό της παιδί, μετά από βεβήρη αγωνία, υαταφέρουν να αποδράσουν.

Φαίνεται έτσι στο λόγο του ΚΑΠΙ, εμείς που το θέαμα είναι αδύληητο για τον
ανθρώπινο νου. Η όψη που απεικονίζω είναι απουρουδιστική, λυπηρή και απογοητευτική,
αδηγώντας τους έτσι στην ψυχολογική μετακίνηση. Μέσα από όλη αυτή την υαταίωση
στην οποία βρίσκονταν, αναγκάζονται να συνειδητοποιήσουν γρήγορα τι έχει συμβεί
και να μεταφέρουν τους ερωταμένους και αδίκους άνδρες στο σημείο που ~~θα~~ τους
θαίψουν, μόνοι, ταλαιπωρημένοι και υαπαθμένοι, χωρίς ίσως ελπίδας, μόνο με τη
βοήθεια μιας υουρδισσόμενης υουβέρτας.

Αυτή είναι λοιπόν η ιστορία που μου έρχεται στο μυαλό απεικονίζοντας αυτή
την εικόνα. Η ιστορία που βρήκε μέσα από το μύθο μεγάλου αριθμού ανθρώπων,
οι οποίοι πέθαναν ηρωικά, υηραδισγόμενοι εις νενομίσεις τους και προσπαθώντας
να προστατεύσουν το μέλλον των επόμενων γενεών.

Λαναζιώτα Μπαμιάς - 3^ο Γ/10 ΠΑΤΡΕΝ - Γ' 3

Στο προαύλιο του Μουσείου βρίσκεται μια «πέτρινη οικογένεια». Συναντήστε την, φωτογραφηθείτε μαζί της και διηγηθείτε την ιστορία της.

Η εικόνα αναφέρεται στους νεκρούς άνδρες της υπερασπίσης και τη δυσκολία των γυναικών τους να μεταφέρουν τους άνδρες τους στο νεκροταφείο με τις κοιλότητες. Οι νεκροί ήταν πολύ πολλοί και για αυτό ήταν δύσκολη η μεταφορά των νεκρών. Κάποιες γυναίκες όπως είχαν μεταφέρει τους δικούς τους, βοηθούσαν και τις άλλες γυναίκες μεταφέροντας τους νεκρούς τους. Σε αυτήν την εικόνα δεν φαίνεται καμία γυναίκα να μεταφέρει τον νεκρό της. Η γυναίκα έχει κατσίκα και άλλα ζώα να μεταφέρουν τους νεκρούς τους. Το λόγο της υπερασπίσης αλλά και γιατί τους άνδρες δεν θάψαν ο άνδρας γιατί η γυναίκα ήθελε να φύγει από τη χώρα. Ο άνδρας ήθελε να μείνει στη χώρα της υπερασπίσης αλλά ο άνδρας δεν ήθελε να φύγει λόγω της υπερασπίσης. Ο άνδρας ήθελε να μείνει στη χώρα της υπερασπίσης.

Η οικογένεια στην εικόνα ήταν μια γεωργική οικογένεια σαν τις άλλες οικογένειες στα Καλάβρυτα. Ο κύριος Νέφος και η κυρία Ελένη, ένα ζευγάρι με τα δύο τους παιδιά. Ήταν ευτυχισμένοι και είχαν μια καλή οικονομική κατάσταση, χωρίς προσβολές. Αλλά και όταν ήρθαν οι Γερμανοί δεν πείστηκαν και συνέχισαν να τους ευχαριστούν. Είς 13 Δεκεμβρίου 1943, καθώς ξεκίνησε η οικογένεια είδε τους ανθρώπους να μαζεύονται να πηδούν το σχολείο. Εκείνηνη να τους αποχαιρετήσουν για να πάνε να κερσούν οι άνδρες στο σχολείο. Αφού ήρθαν οι Γερμανοί πήραν τους άνδρες από τους δευτερεύοντες στο σχολείο του καλή ηλικίας. Τη στιγμή εκείνη οι γυναίκες και τα μικρά παιδιά κρέμθηκαν στο σχολείο. Το έδαφος έγινε και με αυτή την οικογένεια. Οι άνδρες κρεμάστηκαν και οι Γερμανοί θάψαν τους άνδρες στο σχολείο. Τα παιδιά κατάγγιναν

να ελευθερωθούν και να ζυγίσουν προς το λόγο το ίδιο και η κυρία είναι
τα παιδιά της.

Βγαίνοντας από το Μουσείο, ανηφορίστε το λιθόστρωτο μονοπάτι που οδηγεί στον τόπο εκτέλεσης, τον αιματοβαμμένο «λόφο του Καππή». Εκτιμήστε τον χρόνο που χρειάστηκαν οι εκτελεσθέντες για να φτάσουν εκεί. Πώς φαντάζεστε την ανάβαση τους; Κοιτάξτε κάτω: Τι βλέπετε τώρα και τι αντίκριζαν τότε οι μελλοθάνατοι;

Λαμπρόπουλος Φώτιος-Φοίβος, 3^Ξ Γυμνάσιο Πατρών

Δεδομένου ότι ο μέσος άνθρωπος σιφίερα θα έκανε 15-20 λεπτά για να φτάσει στο «λόφο του Καππή». Άρα οι εκτελεσθέντες θα έκαναν σχεδόν τον διπλάσιο, λόγω το ότι συνοδεύονταν από οπλισμένους εκτελεστές. Η ανάβαση τους ήταν πολύ δύσκολη. Όσοι ήξεραν, πως θα πεθάνουν λίγο μετά, νιώθουν φόβο, αλλά κ' γενναίως, αφού θα πεθάνουν για την πατρίδα. Για όσους δεν ήξεραν όμως, η ανάβαση τους ήταν αρχή φαρτυρική κ' δύσκολη. Στο λόφο του Καππή διακρίνουμε τα σπίτια των κατοίκων των Καλαβρυτινών. Όταν όμως οι εκτελεσθέντες έφθασαν στον τόπο της εκτέλεσης αντίκρισαν την πόλη τους να τυλίγεται στις φλόγες. Συναισθηματικά οδύνης κ' απελπισίας, συνεπήραν όλους τους μελλοθάνατους, για το τι θα αποχίνεσαν οι οικογένειές τους.

1
✓ Πώς, άραγε, βίωσαν οι γυναίκες (οι μάνες, οι αδελφές, οι σύζυγοι, οι κόρες των νεκρών) την καταστροφή; Αποτυπώστε στο χαρτί (με λόγο ή εικαστική δημιουργία) το «γυναικείο βίωμα» της καταστροφής.

«... τους εταλοθήκαμε, στρώσαμε την απλόδα χαλιού και τους βάλανε επάνω και τους φέρνανε τέσσερις τεύχους απ' τις τέσσερις γωνίες της κουβέρτας και τους κατεβάσανε κάτω και μετά πήγανανε φέρνανε και τους άλλους...»

Δημοπούλου Αικατερίνη
(μαρτυρία)

3ο Γυμνάσιο Πατρών → Αχρήστη Παρατήρηση - Γ1/

Το γυναικείο βίωμα αυτής της καταστροφής ήταν αβυσσώς μια από τις πιο σκληρές εμπειρίες που θα μπορούσε να έχει ένας άνθρωπος. Ο νόμος που θα ένωσε μια γυναίκα βλέποντας τον σύζυγό της να σκοτώνεται - εν ψυχρώ μπροστά στα μάτια της, η θλίψη του αποχωρισμού της από τα παιδιά της για το καλό του το αίσθημα της αδίκιας και της απειθρίας που διανοήναι τα ανθρώπινα όρια, όλα αβύσσους. Αναρωτήθηκε ποτέ κανείς την άβυσσος μιας κοπέλας βλέποντας τον πατέρα της να θυσιάζεται για αυτή; Του νόμο μιας γυναίκας βλέποντας τον αδελφό της να χάνεται; Πρόσωπα λυπημένα, απελπισμένα, με ένα τεράστιο «χαρτί» ψυχογραφημένο στο πρόσωπό τους. Μια απρία που ποτέ δεν πρόκειται να απαντηθεί, εφόσον εμπριφεται στην οδίκια και σε συμπερόντα τόποιαν. Σε διάφορες παράμοιες περιπτώσεις προσπαθήμε να μιτάμε με βιωματικό τρόπο την θέση αυτών και να καταλάβουμε πως νιώσαν. Καταλογίζομαιε όμως την σοβαρότητα της κατάστασης; Άτυχώς όχι... Γιατί όσο και να θέδαμε δεν μπορούμε να νιώσαμε την μικρά αυτών των ανθρώπων που τόσο δραματικά έζησαν. Οι γυναίκες από την θέση τους θεωρούνται ευαίσθητα όντα και ευάδωρα σε κατακλιές. Φαντασείτε σας λοιπόν, εκτεθημένες στην πείνα, στην δίνα, αλλά και στον κίνδυνο ονίδειας της ίδιας τους της ψυής. Ας πάρουμε, πιο συγκεκριμένα, μια στιγμή από το εκοδόίο στο οποίο ήταν κλεισμένα τα γυναικόταδα πριν το σφακαύωμα. Μεγάλες, σκοτεινές αίθουσες, με πολλά άτομα, χωρίς παροχή νερού, και ελεγχόμενες από φρουράς. Πλήθος γυναικών εκταυβισμένες υπό αβύρες ευδήςες ενθίωσης έχοντας σκική άγνοια για το μέλλον, στο έδαφος των εδρών. Και μόνο ο αποχωρισμός τους από τα παιδιά τους είναι λόγος για αυτές να ψνυ θέδαν πιο την ψυή τους.

Το σφακαύωμα των καταβρυτών είναι μόνο ένα μικρό παρά-

Δείγμα που μας παρέχει το νέο άκροθα βίωσαν οι γυναίκες
αυτή την κατάσταση. Είναι αυτιά ληξιά τα ίδια δεδομένα
να ισχύουν σε κάθε πόλεμο καθώς και η συγκεκριμένη κατάσταση
ήταν η αίσθησή που μας δίδετε για να ευαισθητοποιήσουμε τα
δυνατά των γυναικών. Μέσα από όλα τα παραπάνω αλλά και από πολλές
μαρτυρίες γυναικών που έζησαν βιωματικά αυτό το γεγονός μπορούμε
νέον να καταλάβουμε τον τρόπο με τον οποίο οι γυναίκες βίωσαν
αυτή την κατάσταση, αλλά και να ευχισθούμε να μην χρειαστεί
ποτέ ξανά να γίνει κάποιος τότε παρόμοιο.

☒ «Τραυματισμένος, με τρία βλήματα μυδραλίου στον δεξιό μηρό, έπεσα σε μια κοντινή χαράδρα. Σκεπάστηκα με αγκάθια και ξερά χόρτα που βρέθηκαν κοντά μου. Κάποια στιγμή ένας, που δεν είχε σκοτωθεί από τη χαριστική βολή, έκανε λίγα βήματα, για να πέσει τελικά νεκρός επάνω μου. Μούδιασε το τραυματισμένο πόδι μου και το αίμα έτρεχε ασταμάτητα. Περίμενα κι εγώ τη χαριστική βολή. Την τελευταία όμως στιγμή ο Θεός με φύλαξε. Έμεινα λίγα λεπτά έτσι, ώσπου άκουσα τους Γερμανούς που έφευγαν τραγουδώντας». Τα παραπάνω αφηγείται ο Πάνος Νικολαΐδης, ένας από τους 13 διασωθέντες.

Τρεις συγκλονιστικές μαρτυρίες προβάλλονται στις οθόνες που υπάρχουν στην 3^η Αίθουσα. Αν μπορούσαν να σας δώσουν συνέντευξη τα θύματα της Καλαβρυτινής τραγωδίας, τι ερωτήσεις θα θέλατε να τους υποβάλετε;

- 1) Κύριε Νικολαΐδη, καταλαβαίνω ότι θα ήσασταν ανήσυχος την ώρα που σας κάλεσαν να πάτε στον τόπο της εκτέλεσης. Τι πιστεύατε ότι θα σας έβαζαν να κάνετε εκεί;
- 2) Ποιό ήταν το πρώτο πράγμα που σκεφτήκατε όταν άρχισαν να πέφτουν οι πυροβολισμοί στο μέρος που σας είχαν συγκεντρώσει;
- 3) Μπορώ μόνο να βανταστώ και ελπίζω να μην μάθω ποτέ τον ρόλο και τον τρόπο που θα νικάτατε μετά την εκτέλεση σχεδόν 500 συμπατριωτών σας μπροστά στα μάτια σας. Τι κάνατε αφού χλιτώσαται από τις σφères. Μίναγε εκεί προσπαθώντας να βρείτε ρόδους και συγκενείς σας ή άλλους επιζώντες, ή μήπως ράδατε χρήματα προς το δάσος ή τα Καλάβρυτα;

Παιτό

Διαλέξτε ένα ενδιαφέρον, από αυτά που εκδίδεται στην 3η Αϊθάρα, και αφηγηθείτε την "ιστορία" του.

Κοιτάξε αυτό εδώ το παιτό... Τι πόνο κουβαλάει; Πόσες κραυγές ακούστηκαν, την ώρα της εκτέλεσης, που χάρθηκαν στις ύνες αυτού του παιτού; Ένας άντρας ανιποφίσιτος, αγνός και φοβισμένος, νοιώθει το κρύο να τον διαπερνά, και αυτό το απλό, φτωχικό παιτό, είναι το μόνο που μπορεί να τον ζεσταίνει...

Ίσως να μην σκέφτηκε στιγμή μίσητος χαιδί, μίσητος η ανίαση του σβήσει για πάντα... Στριμυχμένος μέσα σε ένα δωμάτιο κρύου, αχνυίας...

Δεν σκέφτεται, φοβάται το μετά. Αυτό το μετά, αυτό το άγνωστο είναι ο χειρότερος εχθρός του...

Έφτασε η ώρα! Ο υδρώτας παίζει το παιτό. Το παίζει πόνο. Ο άνδρας είναι βέβαιος πλέον. Ηρθε η ώρα του και δεν μπορεί να ανυδράσει. Αυτές οι χκρί ύνες, τον αγκαλιάζουν τρυφερά για να τον ηρεμήσουν. Μόνο να τον ηρεμήσουν μπορούν, και να τον ζεστάνουν. Τιποτέ άλλο. Το παιτό είναι αδύναμο. Ανεβαίνουν τον πόνο. Δεν μπορούν να φύγουν... Το παιτό αυτό, από πόση αχνυία ξεχυλίζει, από πόση δόξα... Είναι περικυκλωμένοι όλοι τους.

Λυγίζουν τα πόδια του, σέρνεται το παιτό στο χώμα, λυγίζει κι αυτό...

Ακούγετε το σύνθημα!

Η καρδιά ραγίζει!

Οι σφαίρες των πολυβόλων καταστρέφουν την σύνδεση των υνών. Καταστράφηκε το παιτό! Πάει! Προτίστικε με αίμα και λυγισε στο χώμα τυλίγοντας το νεκρό αίμα και πέρνοντας, από αυτό όλες τις αναμνήσεις και τα συναισθήματά του.

Προστατεύει αυτόν τον άντρα από κάθε τι άλλο. Αυτό μπορεί να κάνει τώρα. Τόσο αίμα β' αυτό το παιτό, τόσο, που

κύλισε στο χώμα... Το πότισε και να, αφουγκράσου!

Άκου την κραυγή αυτού, λίγο πριν χαθεί η ψυχή του στον κρύο αυτό αέρα. Πριν πέσει κίττω στο βρεχμένο χώμα, και κλείσει τα μάτια του αιώνια. Πριν οι χτύποι της καρδιάς τελειώσουν και σταματήσουν να ταράζουν το χυμί αυτό παπύ. Και να, έτσι αυτό το παιτό κατέληξε εδώ.

Τελείωσε η πορεία του... Αυτό ήτανε! Τέλος!

Ένα απλό, καθημερινό παιτό, ποτισμένο με αφενέραιστο, αφεδιάλυτο και, αφεχαστο πόνου κατέληξε εδώ να μας διψίζει και να μας διδάσκει μια ζωή πόνου, αγωνίας με πόνου αν'όλα, για μια δικιά ελευθερίας με άσιπλο μάμωσκό.

Χαβαλίδη Παναγιώτα

3^ο Γυμνάσιο Πατρών

Γ'2

Σχολικό Έτος 2013-2014

Η ζωή πριν από τον πόλεμο

Η ζωή των Καλαβρυτινών ήταν σαν τη δική μας περίπου σήμερα. Οι άνθρωποι είχαν τα αρχοντικά τους, είχαν δημοτικά σχολεία, γυμνάσια, ξενοδοχεία, και άλλα πολλά. Υπήρχαν περίπου όλα τα επαγγέλματα που ισχύουν και τώρα, ίσως τότε να υπήρχαν και περισσότερα (Διευκτοροί, γιατροί, δάσκαλοι, υποδηματοποιοί, σαφιατοποιοί, μουρβίς κ.α). Η κιάδε σιμογένεια είχε το κομπόδεμα της και την παρουσία της στην άκρη. Οι ανταλλαγές προϊόντων γίνονταν με δραχμές και επιταγές. Επίπλέον, το πνευματικό τους επίπεδο ήταν εξίσου υψηλό και ανεβασμένο με την ύπαρξη των θεάτρων, σινεμά και ραδιοφώνων, επίσης χρησιμοποιούσαν και άλλα πολιτιστικά είδη (φωτογραφικές μηχανές και έντυπες εφημερίδες). Τέλος, είχαν ιδρυθεί και άλλες υπηρεσίες όπως ταχυδρομεία, φαρμακεία, ευδοτισμοί κ.α. "

Η ζωή μετά τον πόλεμο.

Στις 13 Δεκεμβρη συστώδησαν 498 άτομα από τους Γερμανούς. Όπως καταλαβαίνουμε από τον αριθμό των νεκρών, αρκετές σιμογένειες και παιδιά έμειναν ορφανά θυρνώντας μόνο δρόμους. ποιος να τα πάρει; Δεν είχαν λεφτά! Δεν ήταν θέμα φιλανθρωπίας πια. Τα θυγαυόπαιδα κιάω των δεκατεσσάρων χρονών χωρίς τα βασικά στοιχεία για να καθύγουν τις ανάγκες τους, χωρίς κιάω που θα μπορούσε να τους δώσει εστω και λίγη κάρτα. Όσοι είχαν επιψίσει, ήταν αναμασμένοι να αντιμετωπίσουν το θάνατο πιά, αλλά σε πιο αρνη μορφή. Η

κατάσταση που επιυπατούσε ήταν άθλια. η οικονομική κατάσταση ανέσια, οι χίρες δεν βαναπαντρεύτησαν, τα σχολεία δεν λειτουργούσαν για, δέφταση δεν υπήρχε, πείνα και άσχημη γυκολογία πληττύριζαν τους επιζόντες. τέλος απολούθησε μια εσωτερική μεράς και εκεί που τα γυναικόπαιδα περιφεναν αφαναυτιφένια την ώρα της ευδίησης από τους δολοφώνους που ήσαν της βωές των πατέραδων, των αδερφών και των αφανηένων τους προσώπων, οι κατηγορίες που τους έδωσαν δεν ήταν οι επιθυμητές:

1^{ος} ισόβια.

2^{ος} αθώωση.

3^{ος} φυλάισηση 20 ετών.

4^{ος} " 7 "

5^{ος} " 10 "

6^{ος} " 12 "

7^{ος} " 15 "

Σε ένα τέτοιο ορφανωμένο έμυλθα, επεσαν αυτές οι κατηγορίες που στο τέλος όλοι αποφυλακίστηκαν μέχρι το 1953.

3^ο Γυμνάσιο Πατρών.

3^η τάξη: Ρουσαύης Ευάγγελος

Γ' 2 Σελφάνι Τζελαρίνα

Πίτσιον Κασσιανή

Σούτος Δημήτριος.